

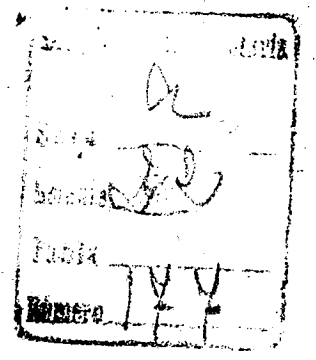
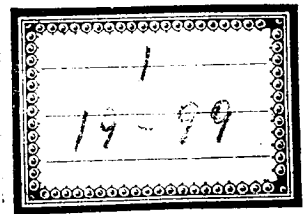
~~S.A. 7.~~

H.

MADE IN SPAIN

Handwritten scribbles at the top of the page.

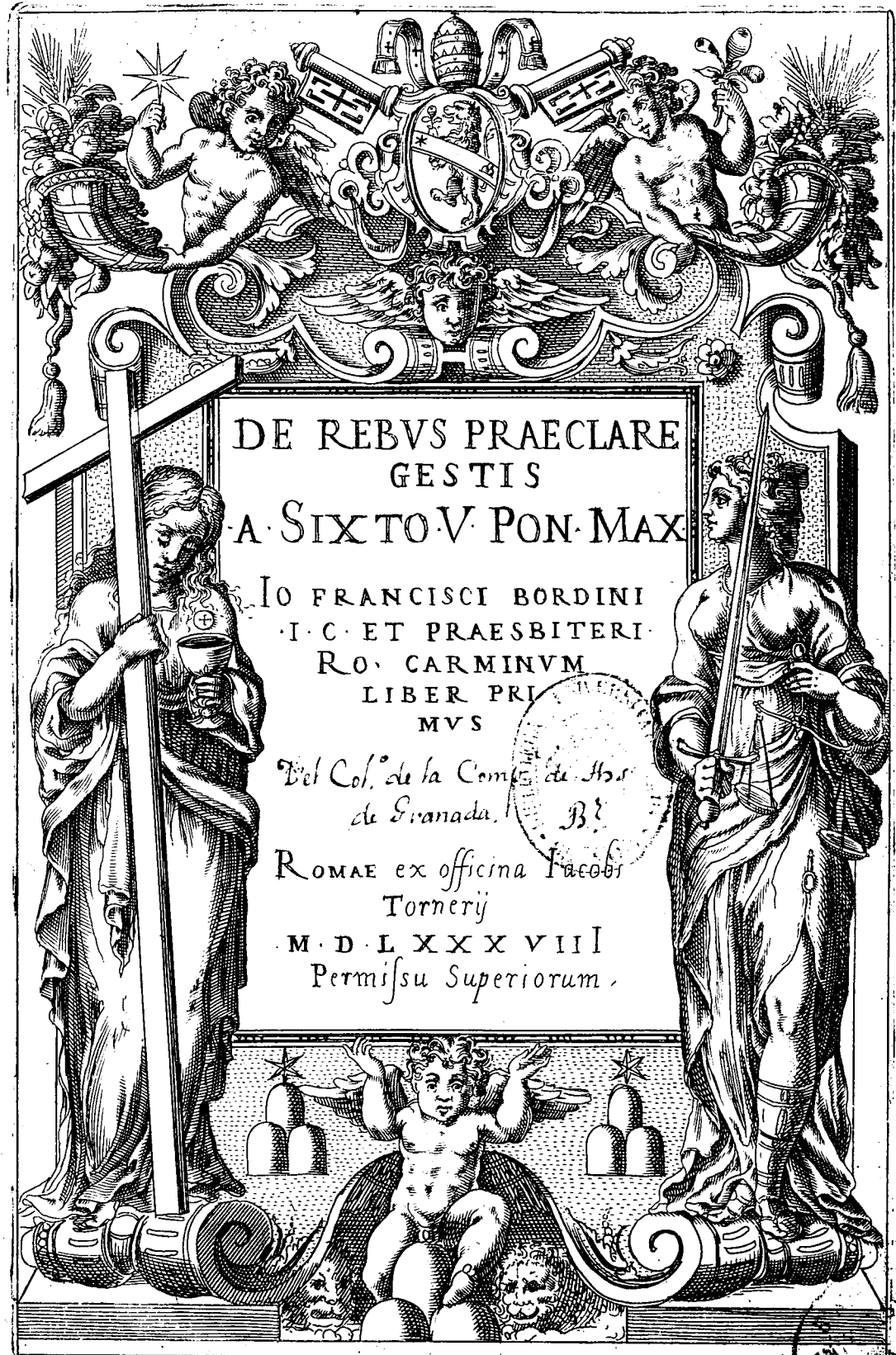

11859544

*Este libro es de Don Juan Dávalos
y Toledo*

R. 8904

B^e

DE REBUS PRAECLARE
GESTIS
A SIXTO V. PON. MAX.

IO FRANCISCI BORDINI
I. C. ET PRAESBITERI
RO. CARMINVM
LIBER PRIMVS

*Del Col. de la Com. de H. S.
de Granada. B^e*

ROMAE ex officina Iacobi
Tornerij

M. D. LXXXVIII
Permissu Superiorum.

B^e

GRANADA
ANTONIO DE SOTO

Ex dono Antonio de Soto.

SIXTO V. P. M.

SANCTISS. TOTIVS

CHRISTIANI GREGIS

PASTORI.

IO. FRANCISCVS BORDINVS

FELICITATEM.

RERVVM à te gloriose gestarum tantus est splendor tanta magnitudo BEATISSIME SIXTE, ut & earum fama adexteris quasque barbarasque nationes, summa cū tui admiratione peruenierit; & in illis extollendis præclara quæque huius tempestatis ingenia desudauerint. Quorum de tuis laudibus monimentum carmine, tum soluta oratione conscripta, partim iam in lucem edita sunt, partim in dies edenda expectantur. In his ego tanquam anser inter olores obstrepere aliquando tentavi, tantoque tuarum laudum rumore veluti è somno experrectus, ad obsoletæ poësis studium, iam pridem refides animos desuetæque corda reuocaui. Id verò non ut aliquam ex ea re mihi laudē compararem, sed ut meæ in te obseruantia signum aliquod vel exiguum demonstrarem. Nec erat animus,

vt quem mihi ipsi luce indigna videbantur, lucem ad-
spicerent, & in manus hominum deuenirent. Verum
cum illis S.T. quæ eius est humanitas, non parum dele-
tata fuisse sentiam, tuoque iussu, & à Petro Bargo
viro omni litterarum genere ornatissimo, & à Petro
Galesinio Protonotario Apostolico, tuæque Sanctitati
ob insignem doctrinæ & eloquentiæ laudem carissimo,
& à Hieronymo Badesio iuvene eruditissimo auunculo-
que Siluio Antoniano minimè indigno, inter cetera
prestantissimorum virorum carmina inserta typisque
excusa prodijisse: rem tibi non ingrati facturum me
existimaui, si quos sparsim & in singula quæque faci-
nora à te non minus celeriter, quam magnificentif-
sime perpetrata, modo plures, modo pauciores versus
transmisi, in unum congestos libellum, æneisq. iconibus
exornatos ante tuos beatissimos pedes offerrem, obsequi
in te mei monumentum, pignusque perenne. Neque ve-
ro angor, si quis me assentationis fortasse insimulandū
putauerit, quasi leuissimis nani gratiam tuam intre-
atque aucupari voluerim. Ego enim, conscientia teste,
dum te laudo, non te, sed illum in te laudo, cuius in ter-
ra vices geris, cuius munere præclaris istis animi doti-
bus ornatus es, cuius ductu maxima quæque mente agi-
tare, opereque complere non dubitas, Iesum Christum
summum Deum summique Dei filium, quem laudant
angeli & iustorum spiritus, qui maior est omni laude,
cuique laudatoribus suis sempiterna præmia benignè
largitur. Nihil autem magis illorū obiurgationes per-
timeſco, qui dicturi fortassis sunt, hominem Sacerdotem,

serijs

serijs tum rebus tum litteris dies noctesque occupatum,
atque iam graui, leuibus carminum scriptitatuunculis
operam diesque insumere minime decuisse. Nam ego me
neque sanctiorem facio, Ambrosio, Nazianzeno, Cy-
priano, Paulino Nolano, Damaso, Venatio, & Pro-
spéro, neque grauiorem Prudentio, Lactantio, Arato, Sedu-
lio, Iuueno, Victorino ceterisque præcorum seculorum
viris illustrissimis, quos neque puduit, neque piguit, car-
minibus aliquando animum oblectare; & diuina my-
steria carmine decantata populis exhibere. Vt omittam
Regem eundemque Prophetam Dauidem, quem & si
assiduis bellorum tumultibus vexatum, grauissimaque
regni gubernatione impeditum, numquam tamen à di-
uinis laudibus carmine concinendis, & diu noctuque
Altissimo, Maximoque Deo, in Cythara, & psalterio, &
voce tubæ corneæ psalmorum penso persoluendo, cessasse
meminimus. Eius exēpla proponens Sancta mater Ecclē-
sia, quæ nunc te capite ac rectore gloriatur, septenas ho-
ras, quas Canonicas dicimus, Davidico carmine ho-
dieque decantat. Quin vt carminum vsus, non solum
non improbet, sed commendat etiam vehementer; hym-
nos partim ab Ambrosio sanctissimo Mediolani episco-
po, (cuius opera in meliorem speciem, dilucidiorēque
ordinem, te auctore dum adhuc Cardinalem ageres, re-
dacta, non sine totius Christiani orbis ingenti vtilitate
leguntur,) partim ab Aurelio Prudentio, Hilario,
Gregorio Magno, Sedulio alijsque lectissimis viris decer-
pta, pro dierum atque festorum opportunitate canenda
proposuit. Vt inde piorum animi non tantum cantionis

suau-

suauitate demulcerentur, atque ad diuinarum rerum gustum saporemque allicerentur: sed & vitiorum fugam, virtutumque desiderium, veluti melle delibuto quodam, epoto medicamento, perdisceant. Me verò, Pater beatissime, adeò huius errati minimè poenitet, vt frequentius, diligentiusque carminibus conscribendis insudare possim in animum induxerim, quoties à grauioribus negocijs studiisque vacare contigerit. Quo factum est vt exiguo huic operi libri primi titulum prefigere decreuerim, cui & secundus & tertius, & quotquot visi fuerint, subnecti possint. Quemadmodum enim neque tu à similibus maioribusque operibus patrandis vnquam desistes: quippe qui maiora in dies animo voluas, nihilque eorum pratermittas, quæ & ad Romanam Urbem in Pristinam dignitatem vindicandam, & ad deprauatos hominum mores corrigendos, & ad perpetuam tranquillitatem, salutem, ac securitatem gregi tuo parandam, tuendamque facere posse videantur: ita neque me, neque præstantissimos quosque tum ingenio tum eloquentia viros, à tuis laudibus celebrandis vnquam cessaturos esse confido. Equidem, quod ad me attinet, cum inter ceteras innumerabiles animi tui virtutes, religionem in primis, singularemque in Deum pietatem soleam demirari, in ea potissimum extollenda, futurorumque seculorum memorie cõmendanda semper versabor. Tu interea, pater sanctissime, hoc qualecunque munusculum serui tui hilaris fronte, gratoque animo suscipere ne designator: in quo, quasi in speculo, te ipsum possis intueri, & qui iam multos retro Pontifices, pietate, iustitia,

iustitia, animique magnitudine superasti; nunc hoc tui ipsius obtutu, ad te ipsum egregijs operibus superandum inflammeris atque prouoceris. Me verò tuæ benedictionis optatissimo munere imperitum vt velis flexis genibus oro atque obsecrò. Deus te Ecclesie suæ incolumem diutissime seruet. Pater optime atque Beatissime.

AUCTOR AD LIBRUM.

Obtreſtatores verbo hoc compeſce, libelle ;

Dic, verſus Sixto ſi placuere, ſat eſt.

AD SIXTVM V. PONT. MAX.³
 MAGNA PRAESTANTEM,
 MAIORA MOLIENTEM.

IO. FRANCISCI BORDINI I. C.
 ET PRESB. ROM.

CARMEN ELEGIACVM.

MAGNA facis, maiora dies moliris in
 omneis.
 Det tantum Christus tempora longa
 tibi.

Te duce Iustitiæ rursus iubar emicat orbi,

Et reduces adsunt copia, pax, pietas .

Te duce parva quies populis, pulcherrima rerum

Lata dari sibi nunc secula Roma videt.

Efferat prædonum rabies compressa quiescit,

Et iam tutus iter carpere quisque potest.

Et, qui vana diu vanis prædixit aruspex ,

Quod sibi non vidit, pellitur vrbe, miser.

Iustitiæ abun-
 dantia pax re-
 ligio.

Quies.

Latrones cõ-
 pressi.

Aruspices fu-
 gati.

Adulteris poena
imposita.

Iam frænis legum turpis religatur adulter,

Nec castos audet commaculare thoros.

Aquæ felices
in Quirinali.

Et gelidæ, longo quæ ducta est tramite, lymphæ

Alta Quirinalis perfluit vnda iuga.

Templorum
annua visita-
tio.

Diuorum, deserta diu, delubra frequentes

Cum patribus populi, te duce, Sixte, petunt.

Viz apertæ
stratæque.

Hinc, at que hinc patefacta iacent strata ampla viarum,

Qua sacras possit quisquis adire domos.

Obeliscus Va-
ticanus.

Ipse Crucis magnos referens obeliscus honores,

Excelsas Petri sistitur ante fores.

Obeliscus La-
teranensis.

Audijt hoc, mersus quamvis tellure sub alta,

Alter, & excelsum tollit ad astra caput.

Audijt, & sese quærentibus obuius vltro

Fert citus, & pondus gestit obire Crucis.

Palatium La-
teranense cū
porticu.

Hic vbi porticibus surgit Laterana superbis

Magna domus niueo marmore fulta nitens.

Sacellum Ex-
quiliinum.

Quid quod in Exquilijs tua nunc præsepia, Christe,

Præclaro tectum fornice cingit opus ?

Vaticanae te-
studinis ab-
soluendæ spes
certa.

Sic Petri curua claudi testudine templum

Sperant mox populi, quod cupiere diu.

Et

Et totum immensi pondus quæ sustinet orbis

Stat septemdenis Ianua Cardinibus.

Nam septemdenis patribus constare senatum

Vis, quos & totidem templa fouere iubes.

Virtuti sic digna datur, te principe, merces,

Sic meritas poenas impia facta luunt.

Cætera quid memorem? siluæ hæc montesq; loquuntur.

Et Tagus, & Ganges, Oceanusque pater.

Sed quid non facies, quid non sperare licebit,

Si dederit Christus tempora longa tibi :

Grandia venturos quæ non præstabis in annos,

Tot si tam paruo tempore mirageris ?

Gens effræna tibi septem subiecta trioni

Seruiet, atque Indus, Niliacusque sinus.

Seruiet armipotens Anglus, gens dura Lemanni,

Bosphoridæ Thraces, indomitique Getæ.

Barbaraque insuetum discent infrendere nomen

Ora Dei, & dulci flectere colla Cruci.

Numina tunc Christi venerabitur vltima Thule,

Inque vnum coges pastor ouile pecus.

Magna

Cardinalium
septuaginta
numerus & ti-
tuli eodidem.

Mundi con-
uersio.

Hereticorum
& infidelium
reditus ad Ec-
clesiæ gremiū

Vnum ouile
& unus pastor

Magna; sed hæc alij sublimi carmine, vates

Dicent, & grandis grandia facta chelys.

Nostri inter vitreos fonteis, per gramina læta

Cantabit raucis fistula rauca modis.

Non quos ingenteis referes ex hoste triumphos,

Non, quæ deuictis iura dabis populis:

Non, vt pugnaceis Parthos, Turcas ue feroceis

Amne salutari proluet ista manus.

Templa septē Rustica sed tenui dulcis mea tibia amores

Tentabit versu dicere Sixte tuos.

S. Mariæ ad Præsepe. Vt pius, vtque frequens vel nunc nascentis Iesu,

S. Crucis. Vel Crucis inuictæ, Partheniam ve domum.

S. Mariæ de Populo. Vel Vaticanam, aut quæ respicit ostia Tybris,

S. Petri. S. Pauli. S. Io. Lateranensis. Pauli ædem visas, aut Laterana petas.

S. Laurentij. Vel magni vt pergas hilaris Laurentis ad aram,

Vt lachrymis madeas dum pia sacra facis.

Vt tua semper eat circum præcordia Christus:

Vt mentem moneat, vt tua cœpta regat.

Vt mortale nihil voluas, sed ad æthera semper

Erigere vt cures, teque tuumque gregem.

Viuida que

Viuida que vt teneras exurat flamma medullas,

Ferueat atque imo pectore dulcis amor.

Hæc ego dulcisono modulabor carmina plectro

Det tantum Christus tempora longa tibi.

9

SIXTI PASTORIS
 EXCVBIAE AD CHRISTI
 INFANTIS CVNABVLA.

Dspicis vt lætus cunabula dulcis IESV
 Sixtus obit, senio nec timet ille suo?
 Horrida non glacies, nõ inclemẽtia cœli.
 Terret sanctũ ad eò pectus adurit amor.

Frigida sed canis spargit dum bruma pruinis
 Terras, nox medium dum tenet vda polum
 Tunc vigilat pastor, tunc aurea tecta relinquens
 Se se ad nascentis fert penetrare Dei.
 Est locus, Exquilias prisce dixerunt Quirites,
 Irriguis quondam collis amœnus aquis.
 Nunc æde insignis Christi quæ sacra parenti
 Æstiva veniens à niue nomen habet
 Ipsius hic veneranda Dei præsepia Christi
 Summa Romulidæ religione colunt.

B Hic

Hic olim Sixtus nondum ad scepra alta vocatus

Egregium altaris condere cœpit opus.

Quod nunc excelsò conclusum fornice longe

Despectat turreis Roma superba tuas.

Virginei hic partus monumentum illustre reponit

Nocturnum tuguri pauperis hospitium :

Quod circum infantes pueri, Sicanaque virgo

Ludentes adstent, Illyricusque senex.

Huc igitur gressus grandæuus dirigit heros

Post quem consequitur sedula turba patrum:

Concurrunt proceres, pergunt iuuenesque senesque

Permistum vulgus, foemina virque simul.

Post vbi deuentum est ad limina magna facelli,

Atque aram Christus qua cubat in media;

Continuò excubias alternis vocibus implent

Hinc hominum cœtus, ætherei inde chori.

En Christus natus nunc Gens hunc omnis adoret,

Conclamant pariter, Gloria summa Deo.

En iacet in foeno, pugno qui continet orbem,

Pascitur en pastor lacte per exiguo.

Virginis

Virginis vberibus destillant pocula cœli,

Filius atque hominis fit pater ipse hominum:

Sic canitur: resonant vasti penetralia templi,

Et lacrymas cunctis mystica sacra cient.

Ast multo ante alios afflatus numine Sixtus

Adstat non oculos non mouet ille manus.

Sed stupet, & rerum quæ sint arcana reuoluit,

Et tacita secum talia mente refert.

Quam bene in Exquilijs celebrantur sacra tonanti,

Romanasque arceis paruula cuna domat.

Quam decet, excubias vbi Rex Romanus agebat,

Romani excubias pastor ouilis agat?

Quare agite ò cœli, terris demittite rorem,

Et pluuiam optatam mittite, tempus adest.

Quæ longum tandem sitientia temperet arua,

Irriget & nascens arida corda puer.

Sic ait: inde oculos sacra in præsepia figens

Algentem rigida conspicit in stipula:

Et videt, vt lentus bos hinc, hinc tardus a fellus

Ore fouent tepido membra tenella Dei.

B 2

Stat

Stat genitrix impexa comas, roseoque refulgens

Vertice, nunc lacrymis ora sinusque rigat.

Et nunc prona suum lætissima pignus adorat,

Nunc illud castis admouet vberibus.

Nec minus & superis carum caput adstat Ioseph,

Sedulus & cœlo credita dona fouet.

Ioseph qui solus secreti conscius alti

Nascentis pueri gaudia prima tulit:

Post hæc admirans venientum culmine ab alto

Pastorum cœtus cernit adesse pios.

Quorum aliis teneris frons est redimita corymbis,

Ast alij puero rustica dona ferunt.

Baccas, atque rosas, violas, suaueisque hyacinthos;

Quos illa infueto tempore fudit hyems.

Hinc alij Cererem expediunt atque oua canistris,

Effundunt alij dulcia vina cadis.

Hic hoedum, ille agnum portat, siluestria promit

Poma hic, ille oleas, castaneasque nuceis.

Roscida mella, nouique tepentia munera lactis

Dant alij, atque hilares florida ferta alij.

Parte

Parte alia calamos inflant, & carmina dicunt,

Nascentem resonant plectra canora Deum.

Auia resonant nemorum, saltusque ferarum,

Et dum meta canunt & caua saxa Deum

Ipsæ inter densas corylos virgultaque pictæ

Carmine certantes adglomerantur aues.

Intonsi plaudunt montes ramosque virenteis

Expandunt alacres, pomaque sponte ferunt.

Mitescunt tigres, nec lædunt vnguibus vrsi

Informes quemquam, setigeri ue sues.

Non ultra magnos metuunt armenta leones,

Non ultra insequitur torua læna lupum.

Quin lupus ipse vorax agnos innoxius inter

Iam manet, & iuncti bosque leoque cubant:

Panditur interea cœlum, iamque omnis ab alto

Cælicolum terras turba beata petit.

Et geminant voces, & mulcent æthera cantu

Dulcisono, & spargunt lilia mista rosis.

Ecce autem celeri missus secat aëra cursu

Aliger, & medijs visus adesse sacris.

Atque

Atque adiens Sixtum æterni mandata parentis

Explicat, & cunas ire iubet propius.

I, Pastor dicens prima hæc pastoribus olim

Gaudia, pastori gaudia prima tibi.

I, Felix, iam pone metum, tua gaudia virgo

Augeat, & dulcis mellifluusque puer.

Rumpe moras, exesa citus te confer ad antra,

Non fuerint parvæ præmia parva viæ.

Dixit, & in media volitans se nocte recondit,

Optatum aggreditur carpere Sixtus iter.

Vt venit, puerum vt vidit, matremque senemque,

Et quæ illum agresti stramine bruta fouent.

Obstupuit, totos horror tremefecerat artus,

Pertentat tacitum pectus amantis amor.

Hinc dulcis lacrymas, crebra hinc suspiria fundit,

Et dulcem puerum vox geminata vocat.

Excipit illum vlnis atque oscula millia figit

Atque iterum, atque iterum, nec saturatur amor.

Adspirat coeptis infans, tenerosque lacertos

Circum colla senis neçtere lætus auet.

Ceu

Ceu quondam Solymis aurata in veste sacerdos

Promissi certus templa tonantis adit.

Iam senior mortem sed non visura senectus

Ni detur tectum carne videre Deum.

Quemque vbi conspexit tetigitque, ad sydera palmas

Tendens sic fatus: iam mihi visa salus.

Iam populos sæua video ditione tyranni

Ereptos moriar, iam mihi visa salus.

Iam lætus moriar, tu me dimitte precantem

Summe Deus moriar, iam mihi visa salus.

Haud aliter Sixtus longo venerabilis æuo,

Candida dum pueri tangere membra licet,

Exclamat lacrymans, & cum data copia fandi

Ridentem infantem talibus alloquitur.

Parue puer sed magne Deus, cui pontus & æther

Paret, & exelsi lumina magna globi.

O cordis spes sola mei regnator Olympi,

Æterno mundum qui regis imperio.

Quis te pauperiem, frigus, malaque omnia ferre

Compulit ò summi cara Dei soboles?

Sat

Sat scio solus amor docuit contemnere coeli

Sydereas sedes, & mala tanta pati.

Vicit iter durum pietas generisque cadentis

Humani, quem olim culpa momordit atrox.

Immanem tu hostem terraque Ereboque potentem

Dei cturus ades Tartareasque domos.

Iam te Cocytus, Phlegethon, & pallida Ditis

Regna tremunt, & Styx, Eumenidumque furor.

Per te certa salus miseris, per te ardua coeli

Iam conclusa diu porta reclusa patet.

Infesta en iam bella silent, pax aurea mundo

Redditur, & pietas spesque fidesque & amor.

Et quæ iam dudum nostris fuit exul ab oris

Lætitia accedit concomitata iocis.

Ergo adsis bonus ò nobis plebemque patresque

Respice parue puer, respice magne Deus.

Et mihi quem pecori longe lateque per orbem

Immensum sparso præficis immeritum:

Da partos seruare greges tuque a dijce caulis

Quos asper ue lupus, vel malus anguis habet.

Nil

Nil mortale peto, tantum tua numina Mauri

Agnoscant, Indi, Thraces, & Antipodæ.

Sic rogat, oranti subridens annuit ingens

Pusio, nec cessat basia casta dare.

Et molli amplexu gestit concessa petenti

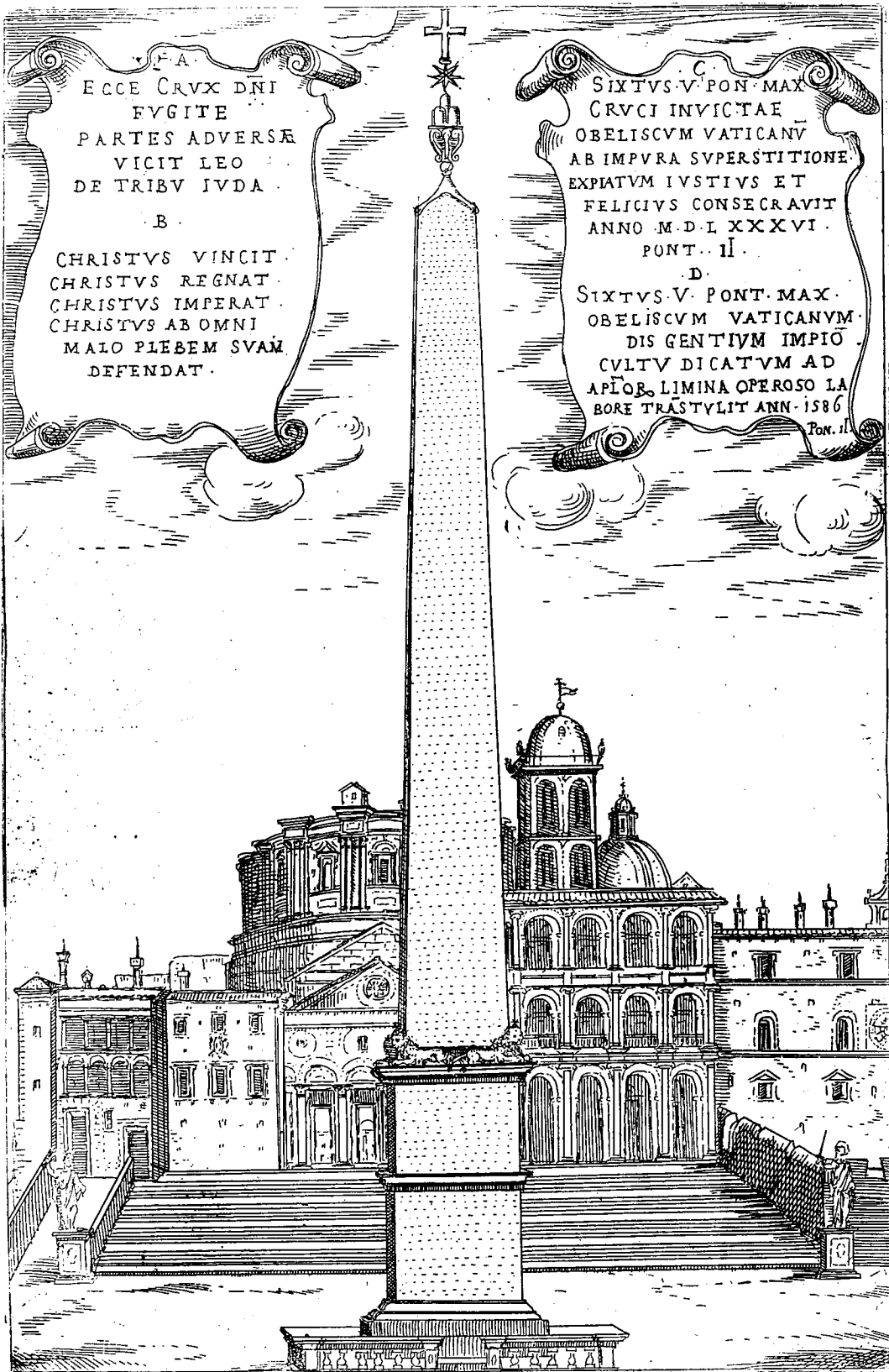
Vota seni, & blanda significare manu.

Tum numen Sixtus rursus veneratus amicum,

Ad sua mox rediens sacra diurna parat.

C

la

F. A.
 ECCE CRUX DNI
 FVGITE
 PARTES ADVERSE
 VICIT LEO
 DE TRIBV IYDA

B.
 CHRISTVS VINCIT
 CHRISTVS REGNAT
 CHRISTVS IMPERAT
 CHRISTVS AB OMNI
 MAIO PLEBEM SVAM
 DEFENDAT.

C.
 SIXTVS V. PON. MAX.
 CRVCI INVICTAE
 OBELISCVM VATICANVM
 AB IMPVRA SVPERSTITIONE
 EXPIATVM IVSTIVS ET
 FELICIVS CONSECRAVIT
 ANNO M. D. I. XXXVI.
 PONT. II.

D.
 SIXTVS V. PON. MAX.
 OBELISCVM VATICANVM
 DIS GENTIY IMPIO
 CVLTV DICATVM AD
 APLOB. LIMINA OPEROSO LA
 BORE TRASTYLIT ANN. 1586
 PONT. II.

IN OBELISCVM VATICANVM.

EPIGRAMMA.

Lta Syenitæ tibi, crux, iam culmina Saxi :

Cedunt, & Solis vana superstitio.

Cæsareumq. procul nomē, numēq. facessunt,

Te solam lætus nunc Obeliscus amat.

Quin & sublimes montes, fulgentiaque astra;

Exsuperas victrix, sub pedibusque tenes.

Sponte sua fului submitunt dorso leones,

Sic montes subigis, sidera, faxa, feras.

Scilicet, ut, quæ olim exitium probrumque parabas,

Nunc eadem cunctis vita decusque fores.

Æstigit hæc Felix diuino munere Sixtus,

Cui summa hoc studium subdere cuncta Cruci.

Vt primum august a consistere sede Obeliscus

Se vidit, lætos hos dedit ore sonos.

Quem modo sublimi pertingere vertice cœlum

Cernitis, & dulcis pondera ferre Crucis.

Ægypti quondam vasta Rex rupe Sesostris.

Excisum Phœbo iusserat esse sacrum.

Barbara religio, decorisque ignara futuri

Prædixit nolens tunc mea fata mihi.

Iustitiæ soli, iusto quod principe, iustis

Auspicijs olim rite dicandus eram.

OBELISCVS EXQVILINVS DE SE IPSO.

Qui fueram cinerum custos tristisque Sepulchri,
 Cunarum excubitor, nunc obeliscus ero .
 Intulit Augustus mortem mihi, mortuus, ast nunc
 Nascentis Christi munere vita redit.
 Sic reduces Astrææ, & religionis honores
 Exultans, Sixto Principe, Roma videt.

ALIVD.

Monte alto excisus Montem altum vertice gesto
 Monte Alto sistor Montis & alta peto.
 Syderibusque sacer, Sydus quoque culmine porto .
 Aurea Crux montes, fulgidaque astra facit.
 Vnica lux est Crux, altis qua cernere lucem
 Montibus & Cælo syderibusque datur.
 Ergo Altus mons, montes ornat dum Cruce Sixtus
 Et mundo lucem syderibusque refert.

IN COLUMNAM COCHLIDEM

TRAIANAM.

Disticon ex Isa. cap. 27.

Pauperis excelsas gressus calcare columnas
Cernis Roma tuas? Iam domina orbis eris.

IN AEREAM EFFIGIEM

D. PETRI TRAIANI COLUMNAE

SIXTI V. PONT. MAX.

IVSSV IMPOSITAM.

Aspice pro vanis veros, Romane, triumphos,
Tuque triumphantem suscipe. Roma, ducem.
En qui Romanas venit piscator ad oras,
Quique crucis probrum suppliciumque tulit.
Is nunc sublimeis superat Galileius arceis,
Cæsaris pedibus nunc monumenta terit.
Stipite nam lætus verso dum vertice pendet,
Hac inquit nobis est iter ad superos.
Nunc superis iunctus superas superare columnas
Incipit, & nudo subdere regna pe de.

D Quod

Quod genus hoc belli, quæue hæc noua pompa triumphæ

Imperat Occisus sanguine regna capit.

Sic vincit, sic exercet sua prælia Christus,

Exitio vitam, regna cruore parat.

A L I V D.

Viderat infandis urbem Sixtus monumentis,

Ornatam vanos usque referre Deos.

Hinc obelos, atque hinc cochlides iactare columnas

Atque virum forti parta trophæa manu.

Aut ære ex molli, seu ducta ex marmore signa

Seu thermas, arcus, templa, theatra, fora.

Vidit, & ingemuit cari pia cura parentis,

Non lacrymis potuit parcere pastor amans.

Non tulit hoc solers vigilis prudentia Sixti;

Non tulit hoc pietas, non pietatis amor.

Ergo altos, dixit, subigens nunc crux obeliscos,

Emicet, & Solis numina prisca fuget.

Quin & Traiani ingentem, me vindice, molem

Pauperis ascendant ærea signa Petri.

Sic

Sic Piscatori cedit Rex Maximus orbis,

Sic Christo veterum cæca superstitio.

A L I V D.

Vlpus extulerat molem hanc Traianus ad auras:

Iusserat hic cineres condier ille suos.

Hic statuam figi, victriciaque arma reponi,

Queis Dacos domuit, Decebalumque ducem.

Fortia dehinc Pario cælari hic marmore facta,

Deuictos hosteis, oppida capta iubet.

Traiano melior, sed nunc felicior atque

Augusto Sixtus, dedicat ista Petro.

Effigiemque viri, molem superare superbam

Imperat, & sacrum tollere ad astra caput.

Sic verus veræ fidei, fideique Magistro,

Sixte pater fidei, te duce, fertur honos.

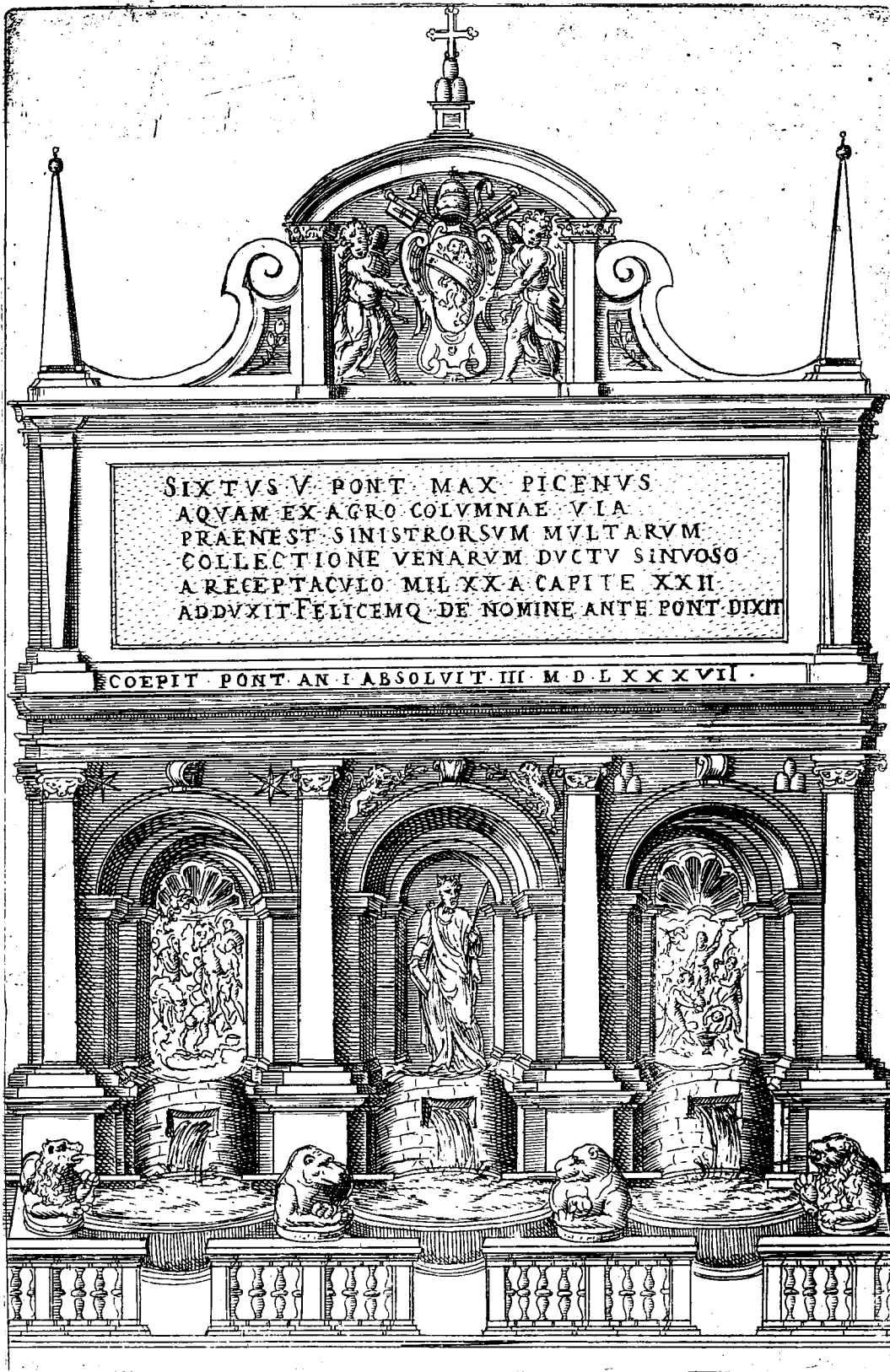

DE AQVIS FELICIBVS.

Irrigat Exquilias Sixtus montemque Quirini
 Fontibus, at lacrymis irrigat ille polum.
 Dum Christum Patri maectat sine sanguine ad aram
 Dum pueri tractat membra tenella senex.
 Vnda suis scatebris arentia temperat arua,
 Ast lacrymis Sixti sistitur ira Dei.
 Felix Roma nimis Felici hoc principe, sub quo
 Et coelum, & terras vtraque lympa rigat.

ALIVD.

Currite gemmanti felices gurgite lymphæ,
 Quo longam expellat feruida terra sitim.
 Currite, qua duxit sinuoso tramite Sixtus,
 Quaque dedit summi per iuga montis iter.
 Currite felices latices per florida rura,
 Perque vias, hortos, currite perque domos,
 Currite felices felicitate Sixti;
 Felici seateat iamque Quirinus aqua.
 Currite sub Sixto pleno sic gratia riuo
 Sic placidis pacis fluctibus vnda fluet.

DE MVLIERE QVAE AB AFRICO³¹
SINVR ROMAM AD SIXTVM V.
PONT. MAX.
CONFVGIT.

Quis locus est laudum ignarus iam, Sixte, tuarum?
Ecce tibi à Libyco foemina vecta mari est.
Quæ nunc, ceu pinguis quondam Regina Sabææ,
Maiorem prisco te Salomona petit,
Te solum vt videat, tuaque vt vestigia seruet,
Pauperie gazas, aurea tecta casa
Mutauit sapiens, famulosque, ac pignora, matrem,
Sponte sua fidei credidit illa tuæ.
Accipe primitias, regni præsaga futuri:
Africa quas mittit, foemina quasque refert.

33

IN PII. V. PONT. MAX. OSSA IVSSV
Sixti. V. Pont. Max. ad facellum Præsepis
Christi translata, nobilissimo-
que sepulchro illata.

E P I G R A M M A.

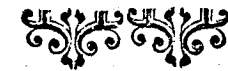
Nascentis præsepe Dei pastoribus olim
Ostensum primo, regibus inde fuit.
Pastorem, regemque, Deumque, hominemque fatentur
Pastores, reges, carmine, muneribus.
Nunc Pius, en Pastor, Rexque illam fertur ad aram,
Excubet ut Pastor, munera Rexque ferat,
Pastoris Regisque insigni hoc sacra sepulchro.
Pastor Rex Sixtus condidit ossa Pij:
Seque tuum ante antrum, pastor, rexque optime Christe,
Pastor Rex Sixtus condier ipse cupit.
Sic tua pastores Reges cunabula circum
Adstabant ambo, hinc Sixtus, & inde Pius.

E. In

35
IN SANCTVM BONAVENTVRAM
Doctōris Ecclesiæ Titulo à Sixto V.
Pont. Max. insignitum

Dat BONA nunc VENTVRA Deus tibi maxima cælo:
Dat Sixtus scriptis præmia digna tuis.
Ille beatorum te iungit sedibus, æuo
Dulci vbi perfrueris, lucidaque ast racolis
Hic te Doctōris titulo, qui Sydera luce
Et solem superat concelebrare cupit.
Quod simul & doceas, oblectes, afficiasque:
Et quod dum legeris, vulnere corda petas.
Vulnere quo felix vixisti faucibus ipse,
Vulnere quod fixum nunc quoque corde geris.
Hoc felix Sixtus felici vulnere tactus
Saucia iam dudum pectora & ipse tulit.
Hoc se percussum, te percutiente, fatetur,
Dum tecum loquitur, dum tua scripta legit.
Hoc demum cari dum vult feriantur alumni;
Sripta tua vt discant peruoluenda dedit.

O te felicem, terraque, poloque beatum

Certatim quem ornant terra polusque simul.

Christi dulcis amor dulci tua pectora telo

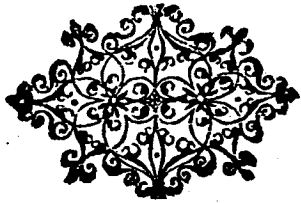
Transfixit, torques tu quoque tela docens;

Nunc igitur Christi vultu dignate sereno,

Æternum, & felix iam super astra sedens

Pastorem SIXTVM, qui que illi creditus est grex;

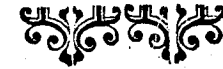
Quod facis, & precibus, præsidioque foue,

39

IN DOMVM MENDICANTVM VSVI
 Sixti. V. Pontif. Max. pietate, ac
 liberalitate constructam

Pauperies deiecta solo, miserabile visu,
 Dum iacet, & questu compita cuncta replet;
 Hospitioque, ciboque carens, ac vestibus, alto
 Cum gemitu stipes, auxiliumque petit.
 Improbus & templis clamor pia vota frequenter
 Impedit orantum, quem ciet atra fames.
 Nec possunt saevas locupletum flectere mentes
 Quas mittit lacrymans indiga turba precēs.
 Paupertatis amans, & paupertatis alumnus
 Festinat miseris sed dare Sixtus opem.
 Namque illi teneris insunt præcordia fibris
 Angitur esurie, pauperieque gregis.
 Ergo amplas hilaris flauis prope Tybridis vndam
 Quæ capiant inopes, instruit ille domos.
 Tum rigido refouet torpentia frigore membra
 Vestibus, hospitio, flammigerisque focis.

Viscera

Viscera deinde cibo reficit, potumque ministrat.

Sedulus, atque agris pharmaca corporibus.

Nec minus inde animis diuini pabula verbi

Exhibet, & scatebris irrigat ora sacris.

Ac veluti Solymis, coetu crescente piorum,

Nomina qui Christo prima dedere Deo?

Dum sanctus coelo delapsus Spiritus alto

Edocuit sacri pectora fida chori.

Vna fides cunctis, & cor credentibus vnum

Exitit, & cunctis tunc anima vna fuit.

Cuncta ministrabant cunctis, communia cunctis

Perque domos cunctas cuncta fuere diu.

Tunc viduata viro mulier, puerique parente

Orbati, & tristes, inualideque senes,

Et quos dira fames, & quos sitis aspera pressit

Optatam haud segnes experiuntur opem.

Et tanto in populo, loca quem diuersa tenebant,

Pauperie nullas, qui premeretur, erat.

Haud secus hæc Romæ fieri sperate Quirites

Nam molli SIXTVS viscera corde gerit.

Hac

Hactenus, vt duros arceret finibus hostes,

Vt frugum populis copia larga foret.

Congessit prudens argenti pondus, & auri;

Ne incautos ciues gens inimica premat.

Sed Scythæ nunc acer, Tyrius, sæuusque Britannus,

Et Germanus atrox, Barbaricusque furor.

Exitium vnanimis Vrbi qui sæpe minati,

Et stragem populis, militibusque necem.

Fortia dum metuunt atque imperterrita SIXTI

Pectora, vix audent limine ferre pedem.

Aurea sub SIXTO nam pax, & copia fines

Cum teneat nostros, iam tremit hostis atrox.

Et trepidus patrijs vix fidens finibus arma

Condit, quæque tenet, non bene tuta tenet.

Aruaque iam lætis exundant pinguia culmis,

Horrea triticea messe referta tument.

Quod superest, priscis decorabit honoribus Urbem,

Et dignis statuet præmia digna viris.

Iam viduata viro mulier, puerique parente

Orbati, & tristes, inualidique senes.

F

Virgi-

Virgineique chori muris quos contiuet arctis

Vnius intactæ virginitatis amor.

Et quos dira fames, & quos sitis aspera preſſit,

Optatam haud ſegnes experiuntur opem.

Nec gente in magna, multas quæ ſparſa per vrbeis,

Pauperiem quiſquam, qui patiatur, erit.

Ergo alacres omnes nunc te, pater optime Sixte,

Laudibus extollunt, plauſibus excipiunt.

Pastoremque, patremque ſuum, iuuenesque, ſenesque

Conclamant, nec non diues inopſque ſimul.

Viue diu felix, patriæ pater optime, viue,

Perquem pulſa fames, tutaque parta quies.

Ne stupeas, maiora magistu concipe mente,
 Singula quidque velint innuere ista vide.
 Ut feriunt obelisci celsa cacumina Olympum;
 Utque ferunt summo vertice signa Crucis.
 Sic fatagit Sixtus cunctis præfulgeat ut Crux;
 Aurea nam summi Crux via sola poli est.
 Ut surgunt alacri reparata palatia cursu;
 Ut surgunt arcus, sanguineique gradus.
 Sic, quæ Tartarei fuerant labefactæ Tyranni
 Invidia, atque odio, iam renouata vigent.
 Destructus morum cultus, destructaque forma
 Virtutis, pacis, iustitiæque nitor.
 Iam reduces adsunt, iam Sixto vindice, nostris
 Insidunt animis, pectoraque ima tenent.
 Ingentes ergo tanto pro munere grates
 Si potis es soluas, sin minus ore refer.

IN

IN TRIREMEM ADVERSUM

Piratas à Sixto V. P. M. paratam.

Non satis est Sixto terris pepulisse latrones
 Piratas toto iam fugat ecce mari.
 Pergere iam poterit, si vult, mercator ad Indos,
 Nam pelago, & terris omnia tuta videt.
 Miratur lætus genitor noua pondera Tybris
 Insuetam portans per vada flaua ratem.
 Miratur placidam, & gaudens vehit vnda carinam.
 Tyrrhenum feruet quæ Adriacumque fretum;
 Quid faciet Maurus? miles, classisque paratur:
 Africa quid faciet, Bosphoricusque sinus?
 Desinet ad nostras appellere perfidus oras
 Nil sibi iam prædæ, quod capiatur, erit.
 Bellatrix ponto Dux creditur alta Triremis,
 VENTURA in Latium quæ ferat inde BONA.
 Mittitur auspicijs Sixti cum milite classis,
 Prædator læuus, præda erit ipse modo.

Pone metum, Tyrrhene pater, tua littora SIXTVS

Tuta facit, iam tu perfide Turca fuge.

Iam satis atque super, nostro de littore captas

Heu, prædas tecum, sæue Tyranne trahis.

Nostra tuos classis fines penetrabit ad imos

Hellespontiacæ iam timet ora plagæ.

Infelix redde Imperium, da non tua regna

Subijce iamque humili sceptrum superba Cruci

Da Solymos, vel tu sacrum venerare Sepulchrum;

Christigenis pateant iam loca sancta pijs.

Dux belli flauo Tyberini gurgite puppis

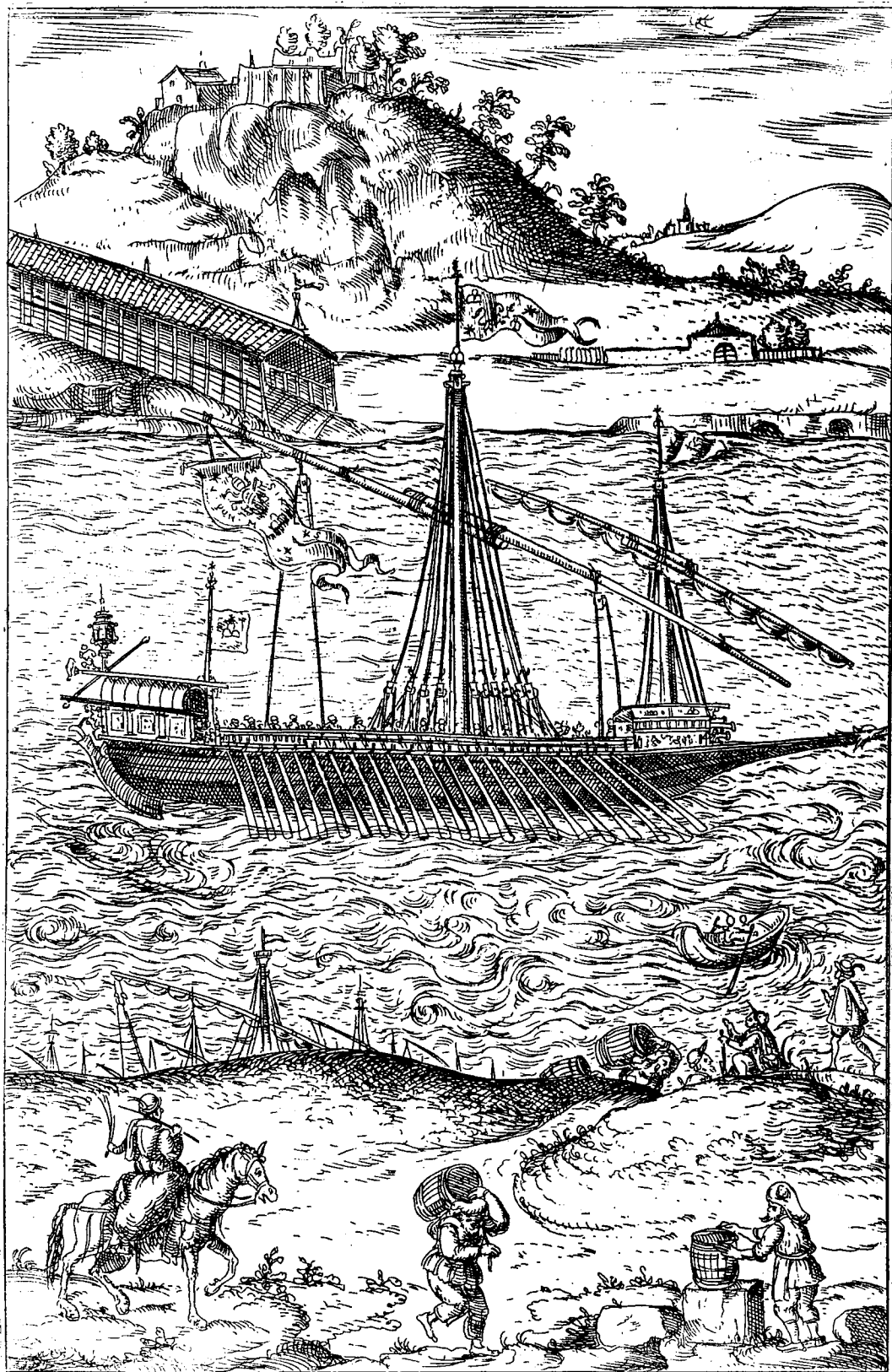
Soluitur, hanc sancti numinis aura mouet.

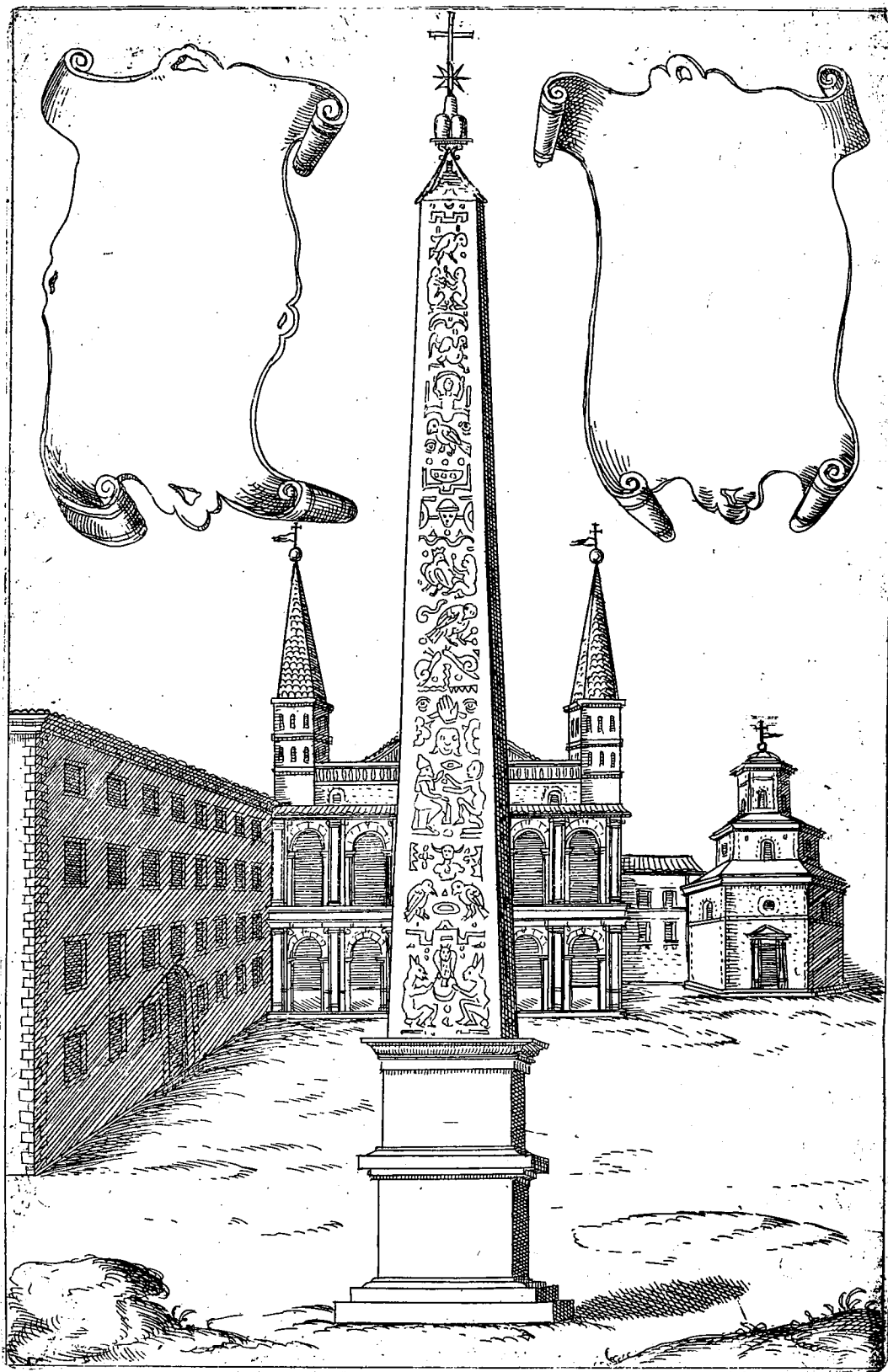
Soluitur atque sali gaudens per cærule fertur

Vt libycos subigat, Niliacosque sinus.

Soluitur auspicijs I E S V, te Principe, I E S V,

Confidit SIXTVS prospera cuncta fore.

51

DE VIIS AMPLISSIMIS QVAS.
Sixtus V.P.M. ab Exquilino Monte in
Syderis formam, ad loca diuerfa
aperuit & strauit.

Syderis impositum Monti iubar emicat Vrbi;
Lucidior fulget sydere virgo parens.
Quæ solem genuit, gremioque, atque vberè fouit,
Exesique antri condidit hospitio.
Montis in Exquilij spelunca hæc vertice, sed nunc,
Vt centrum residet, dirigit atque vias.
Hacque illacpue illas aperit, qua visere magna
Templa Dei summi foemina, virque potest.
Syderis in speciem, illinc qua Laurentius æde
Conditur, inde Crucis maxima templa videt.
Hinc Lateranensis renouata Palatia phani
Inde Quirinalem conspicit, hinc Cochlidem.
A te principium, Virgo, tibi desinit omnis
Spes hominum, quibus est terminus, atque via.
Virgo decus cæli, fortunatissima Virgo,
Virgo Dei summi, filia, sponsa, parens.

G Virgo

Virgo curarum Sixti prædulce leuamen;

Quæque illum refoues, dirigis, atque doces.

Te duce, mortales radiantia sidera cæli

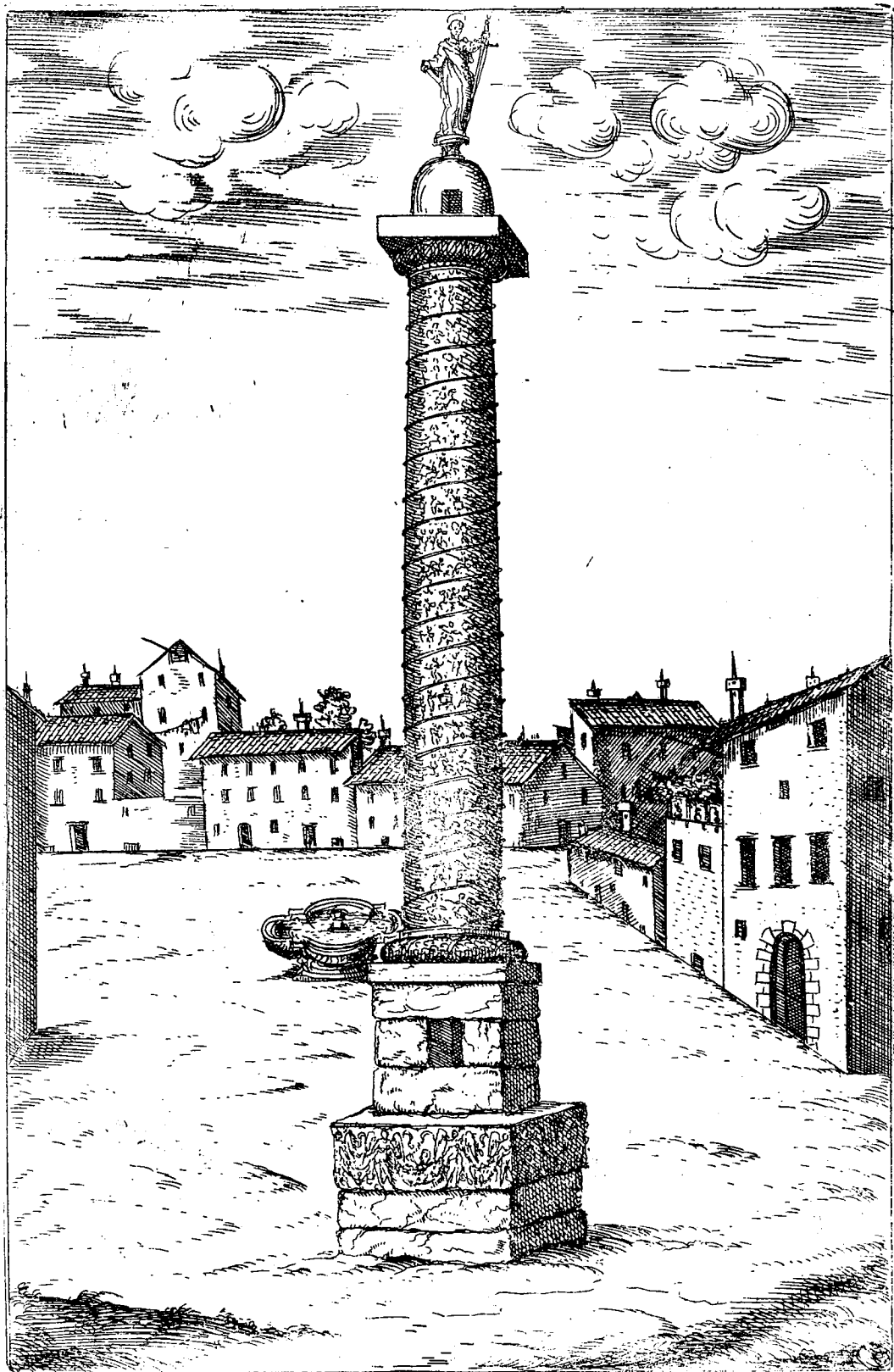
Et solem Christum cernere posse putant.

Te monstrante viam, præclarus cum grege Pastor

Astrigeri scandet lumina clara poli.

Stella parens Solis, radijsque, atque igne corusca;

Stella parens hominum, terminus, atque via.

59
IN COLUMNAM COCHLIDEM
Antoninamænea B. Pauli effigie
infignitam.

D I S T I C O N.

Immeritum Pauli fundis tu Roma cruorem;
Imperium extinctus possidet ille tuum.

IN EANDEM CARMEN.

Marcomanos Marcus deuicerat Antoninus
Immanes Rhetos, armigerosque Quados.
Utque æterna foret præclari hæc gloria facti,
Edocet historiam magna columna Cochlis.
Qua captas vrbes, ductosque ex hoste triumphos
Cælauit niueo in marmore docta manus.
Corde pium, fortemque armis, atque ore disertum
Te dixere olim plebsque, patresque tui,
Sed pietate simul, doctrina maior, & armis
Est Paulus, calcat qui tua regna pede.
Ille humilis, pauper, victus, rerum omnium egenus,
Truncatusque caput, fit tibi, Roma caput.

H Miran-

Mirandum, à victo victor deuincitur orbis

Cæsar, & ad victi sternitur ille pedes.

Marcomanum victor deuincitur Antoninus,

Et cedunt Paulo Rhetus, & ipse Quadus.

Christe Deus tua sunt hæc summæ insignia laudis

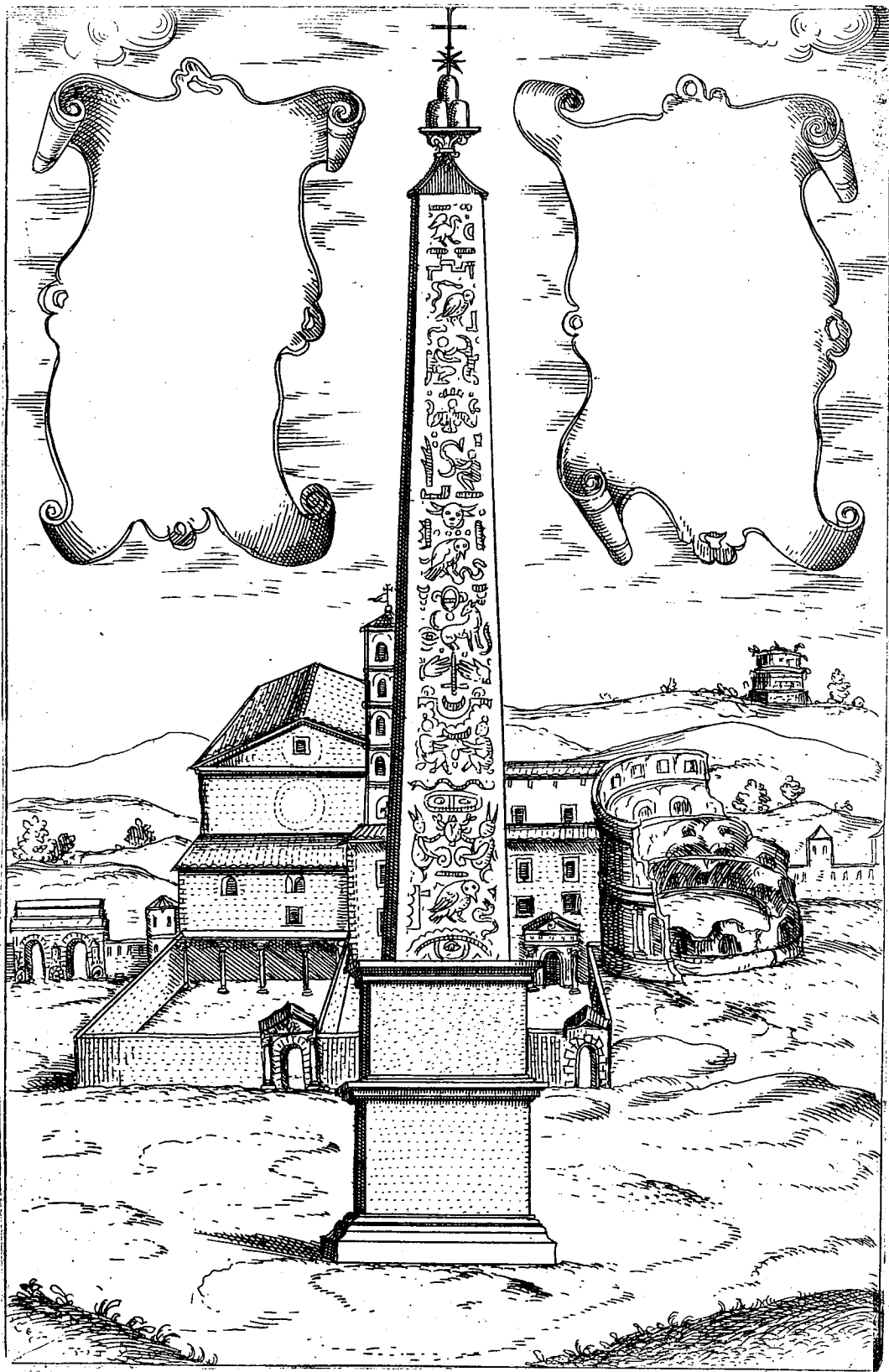
Hæc Crucis est virtus, gloria, visque sacræ.

Hocce Petro, Pauloque refert nunc Sixtus honores

Isque illis Cochlides subdit, & Imperium.

Vos igitur Sixtum vasti duo lumina mundi

Tu Petre consilio, tu prece Paule foue.

63
IN OBELISCVM AD AGRVM
Sessorianum ante aedem S. Crucis in Hieru-
salem pro pediem erigendum.

C A R M E N.

Salve magna domus, salve ò pinguisima tellus,
Salve, quæ gremio fers bona tanta tuo.
Tu Crucis inuictæ ligno, signoque coruscas,
Tu Solymos præfers nomine, reque sacros.
Tu clauos retines, Christi qui dulcia membra
Confixere truces, cum manibusque pedes.
Te deuota petit populi pia turba frequenter
Te petit, & Pastor, pupureique Patres.
Nunc obelo Sixtus Phœbo quem barbara quondam
Sacrarat demens, stultaque relligio.
Exornat portasque tuas, aramque, viamque,
Signaque pro foribus, stant Crucis, ante Crucis
Crux dulcis veneranda polo, mundoque salubris,
CruX Christi roseo tota cruore madens.
Lucida CruX caræ portans primordia lucis

Densæ quam tenebræ, noxque profunda fugit.
 Aurea Crux fuluo longe pretiosior auro
 Aurea Crux aurum, diuitiasque ferens.
 Gemmea Crux nitidis præcingens cornua gemmis,
 Candidus hoc Adamas, illud Iaspis habet.
 Roscida Crux ramos vnda madefacta perenni
 Perfundens guttis arida corda tuis.
 Florida Crux blandis frontem redimita corollis
 Quas texunt violæ, lilia cana, rosæ.
 Lucida, & aurea, gemmea, roscida, florida Crux ò
 Luce, auro, gemmis, roreque, flore iuua.
 Luce viam monstra, dites auro effice, gemmis
 Orna, rore riga, floreque ferta dato.
 Tu refoue Sixtum Crux ò spes maxima Sixti
 Sedulus exaltat qui tua signa, precor.
 Te sibi præsidium Sixtus, columenque, decusque
 Te sibi solamen deligit atque ducem.
 Excelsas vult ille tibi parere columnas
 Ille tibi atque obelos dedicat, & cochlides.
 Ille tibi nigros Indos Thracemque Tyrannum

Ille

Ille tibi Afrorum subdere regna parat.
 Te fronti insculptam, fixam te pectore gestat,
 Tu Sixtum serua, tu populum atque Patres.

Laus Deo Optimo Maximo.

59
EIVSDEM ARGVMENTI INSIGNIVM
ALIQVOT VIRORVM

C A R M I N A.

ILLVSTRISS. D. THOMAE AVALI
MARCHIONIS PISCARIE FILII.

Facta alijingentis posuerunt singula SIXTI,

Vno Bordinus Carmine cuncta canit.

R. D. SYLVII ANTONIANI
AD IOANNEM FRANCISCVM
BORDINVM.

Regificas ædes, Obeliscos, Tempia, Columnas,

Et quas aërio fornice duxit aquas

Magnanimus Sixtus, Libro dum claudis in vno,

Et dulci varium carmine tæxis opus.

Bordine, exigua vastos quis claudere in vrna

Oceani fluctus te quoque posse neget?

SIXTE Paterni magni custos, atque arbiter orbis.

Quæ poterit vox tanta tuas percurrere laudes?

Nam tuus immanes grassantum sustulit ausus

Nutus, & Italiæ felicia sæcla reduxit.

Per te Romanæ maiestas reddita sedi

Suspicitur toto iam formidabilis orbe.

Relligio nunc culta suos agnoscit honores.

Per te dira fames eiecta, reductaque per te

Copia, parta quies, iniecta que frena furori.

Culpa luit pœnas, virtuti præmia habentur.

Castâ pudicitiam seruant te vindice tecta.

Urbem restituens vndis felicibus auges.

Atque nouis decoras templis, & molibus ornas.

Litora quin etiam Hesperia, pelagusque tueri

Classe paras valida, raptasque reposcere prædas.

Argumenta nouo ferit hæc, & plura libello

Bordinus paucis ausus concludere chartis,

Quæ tu cumque tribus patrafti prouidus annis,

Carmine Bordinus qui se super æthera tollit,

Mortales inter quantum pietate coruscat.

Optima sunt tua facta bonis, & maxima magnis,

Optime magnanimis, maxime Sixte bonis.

Et si vox calamusue tuas vult promere laudes

Deficit ad laudes vox, calamusque tuas.

Iure igitur tota penitus quod mente fatemur

In terris summo proximus ipse Deo es.

62 SIGISMUNDI FLORIANI
SIXTI V. PONTIFICATVS
M A X I M V S.

Aurea, quæ mundo fuerant accepta recenti,
Sponte sua fruges quando ferebat humus;
Secula nunc redeunt, terrasque Astræa reuifit
Ius æquumque ferens, & sine labe fidem:
Ex alto FELIX summus cum monte sacerdos,
SIXTVS mutato nomine QVINTVS adest,
Qui sanctos ritus, qui leges iuraque sistit,
Et quidquid primi constituere Patres.
Iam sine sollicito loculos de nocte viator
Deque die plenos fertque refertque metu.
Est, qui non fuerat, nunc hospes ab hospite tutus,
Nunc credit, & priscae relligionis honos.
Hesperiam qua parte secat pater Apenninus,
Quà Padus, & flauis Tybridis vnda rigat,
Ionio, & qua parte sonat vagus Adria fluctu,
Et quà Tyrreno cingitur ora mari.
Extremum Siculis, & quà latus æstuat vndis,
Quaque caput pinu Rhætia prima regit:

In

63
A SIXTO V. P. M.
In sancta certam ponit pietate salutem
Tota vacans falsis vatibus hæc regio;
Omneis & populos Christi sub legibus vnus
Hic vnum veluti pastor ouile regit;
Hæresis hic mentes peruertit nulla, nec vllum
Turbida seditio vulgus ad arma vocat.
Quæ labes Gallis, gelidisque illata Britannis,
Nec non Germanis, Sauromatisque fuit;
Hanc etiam SIXTVS conatur tollere, concors
Europæ vt toti pax sit, & vna fides.
Quod fore, venturi quibus est mens præscia, dicunt,
Hoc quàm, non alio tempore commodius.

A. S. F.

AV-

AVCTOR AD SIXTVM V.P.M.

Dum repeto tanti quæ conscribere poetæ.

Doctiloquo de te carmine, Sixti Pater.

Inuenio dictisque tuis, factisque minora,

Et linguam, & calamũ, carminaque ipsa simul.

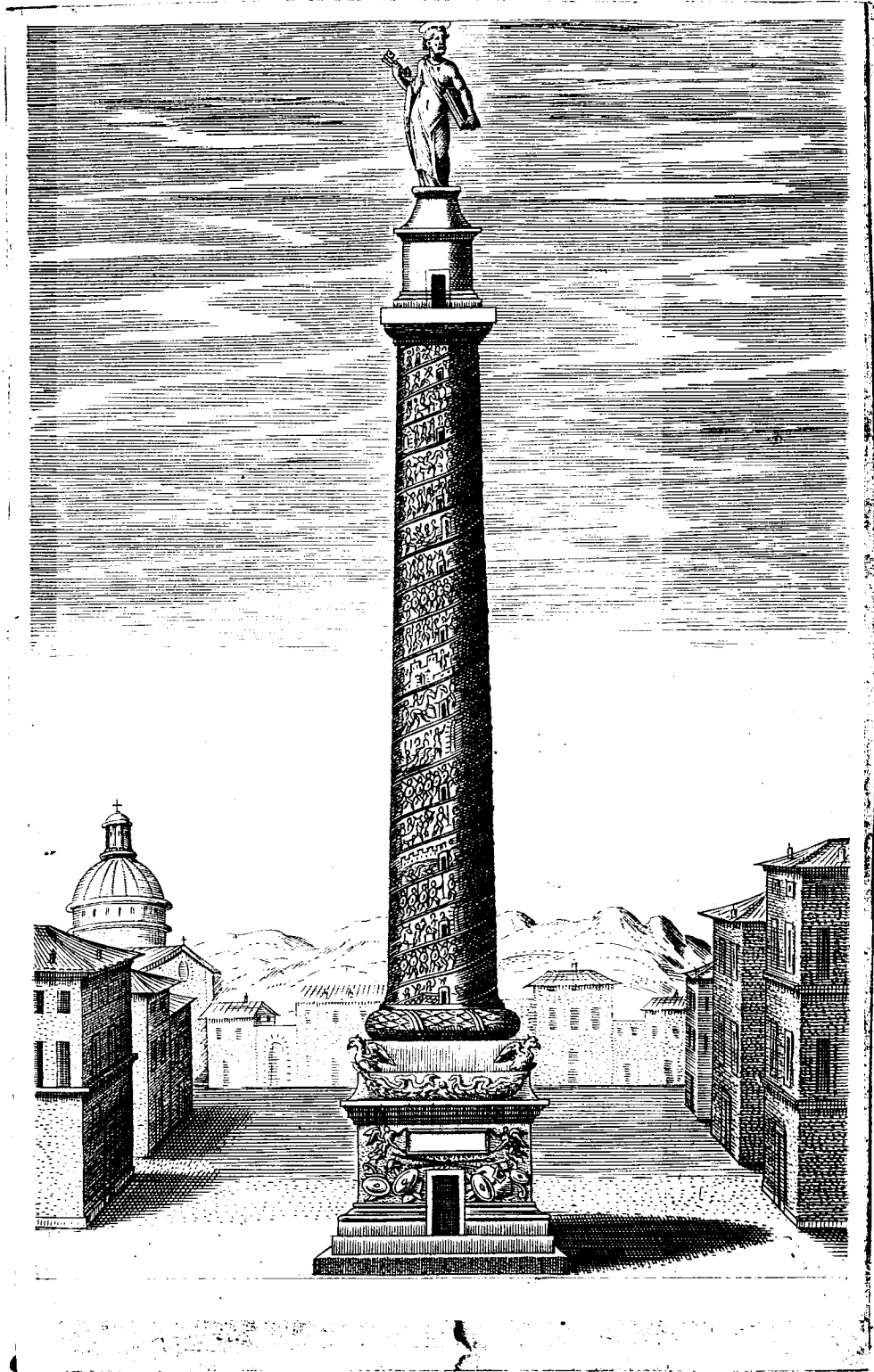
Quod potui feci, tu nunc doctissime Princeps,

Accipe vel fidei pignora certa meæ?

R O M A E.

Apud Franciscum Zanettum. M. D. LXXXVIII.

PERMISSV SVPERIORVM.

GVILIELMVS BLANCVS IVNIOR,
SIXTI V. CVBICVLARIVS INTIMVS
DE STATVA ÆNEA SANCTI PETRI
supra Columnam Cochlidem Traiani,
AB EODEM S. D. N. PONT. MAX.
COLLOCATA.

LINTER Traianum, et PETRYM de Cochlide nuper
Iudice sub SIXTO lis grauis orta fuit.
Hanc sibi præscriptam dixit Traianus: ab illo
Præscriptam iniuste dixit et inde PETRY S.
Ille sibi Dacos bello docet esse subactos:
Hic domitas gentes, et sine Marte, docet,
Ille sua ostendit saxis incisa trophæa:
Hic docet esse suum, quo sita saxa, solum,
Se docet ille sua regem bonitate colendum:
Sed Princeps PETRO quis bonitate prior?
Discussa caussa, iudex iustissimus in fit,
Cochlis Traiani sat fuit, esto PETRI.
Atque ut quaratur domino possessio vera,
Hanc PETRY S imposito comprimat usque pede.

